

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет журналістики
Кафедра зарубіжної преси та інформації

Затверджено на засіданні кафедри
зарубіжної преси та інформації
факультету журналістики
Львівського національного університету
імені Івана Франка

Протокол №1 від 31 серпня 2020 року
В.о. зав. кафедри _____ проф. М.Г. Житарюк

СИЛАБУС З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Націологія та інформація»,
що викладається в межах ОПП
першого освітньо-наукового рівня вищої освіти для здобувачів зі спеціальності 061 – журналістика

Львів – 2020

СИЛАБУС КУРСУ
«Сучасний медійний дискурс публіцистики і культури»
2020-2021 навчального року

Назва курсу	«Націологія та інформація»
Адреса викладання курсу	Вул. Генерала Чупринки, 49, Львів
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет журналістики, кафедра зарубіжної преси та інформації
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань – 06 Журналістика, Спеціальність – 061 Журналістика
Викладачі курсу	Лильо Тарас Ярославович, кандидат філологічних наук, доцент кафедри зарубіжної преси та інформації
Контактна інформація викладачів	taras.lylo@lnu.edu.ua, Львів, вул. Генерала Чупринки, 49, каб. 304
Консультації по курсу відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю) та відповідно до графіка чергування на кафедрі. Також можливі онлайн-консультації через Skype, Zoom, E-mail та інші ресурси. Час онлайн-консультацій можна також узгодити у телефонному режимі або написавши на електронну пошту викладача.
Сторінка курсу	
Інформація про курс	Курс «Націологія та інформація» розрахований для студентів першого (четвертого) курсу і покликаний дати студентам основоположні націологічні знання, що допоможуть зрозуміти значення і призначення національного фактору в процесах національної ідентифікації, особливо в умовах інформаційного суспільства, збагнути цілісність світу як “єдності у множинності”, яка є гарантом міжнародного комунікаційного процесу (полілогу).
Коротка анотація курсу	Дисципліна «Націологія та інформація» є дисципліною зі спеціальності 061 - Журналістика для освітньої програми «бакалавр журналістики» і запланована у 2 семестрі в обсязі 5 кредитів (за Європейською кредитно-трансферною системою ECTS).
Мета та цілі курсу	<ul style="list-style-type: none"> - з'ясувати суть націології як окремої науки; - виявити специфіку актуалізації національного чинника в сучасних ЗМІ; - проаналізувати взаємозумовленість та взаємоузгодженість концептів “права людини” і “права нації” та їхнє трактування у ЗМІ;

	<ul style="list-style-type: none"> - навчитися розрізняти основні концепції націй; - навчитися виявляти причини ксенофобії у суспільстві та коректно представляти їх у ЗМІ; - з'ясувати значення комунікаційних особливостей мови для національної ідентифікації особи; - виявити функції національної ідентичності та специфіку медійного впливу на неї; - визначити миротворчий потенціал віртуалізованого комунікаційного простору (міжнаціональний рівень); - схарактеризувати явище інформаційної мобільності нації; - виявити специфіку медіатизації національних реальностей в умовах глобалізації комунікаційного процесу.
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p style="text-align: center;">Базова:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бочковський О.І. Націологія. – Мюнхен, 1991-1992. 2. Вовканич С. Інформація, інтелект, нація. – Львів: Місіонер, 1999. – 3. 414 с. 4. Касьянов Г. Теорії нації та націоналізму. – К, 1999. 5. Лильо Т. Світоглядна журналістика. – Львів, 2010. 6. Лильо Т. Комунікація, ідентичність, глобалізація. – Львів, 2004. 7. Націоналізм. Антологія. – К., 2000. 8. Ребет Л. Теорія нації. – Львів, 1997. 9. Рябчук М. Від Малоросії до України: парадокси запізнілого націєтворення. □ К.: КРИТИКА, 2000. □ 304

с.

10. Сціборський М. Націократія. — Париж, 1935.
11. Українська політична нація: проблеми становлення : зб. наук. ст. / за ред. М. М. Розумного (заг. ред.), М. Т. Степика, В. М. Яблонського. — К. : НІСД, 2012. — 384 с.

Допоміжна та інформаційні ресурси

1. 10. Castells M. The Information Age: Economy, Society and Culture. — Maiden—Oxford: Blackwell Publishers, 1996. — 398 p.
2. Glover S. The end of the foreign news empire // The Spectator. — 1997. — August 2nd. — P. 26.
3. Hobsbawm E. The Nation and Globalization // Constellations Volume 5. — 1998. — № 1. — P. 1–9.
4. Huntington S.P. The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order. — N. Y.: Simon & Schuster, 1996. — 368 p.
5. Jakubowicz K. Czy dziennikarstwo ma przyszłość? // TV Wizja publiczna. — 1998. — № 3. — S. 34–47.
- 6.. Kaczmarek R. Wiedza i informacja // Kultura. — 1997. — №4. — S.3–15.
7. Lie R. Globalization and Localization in Culture and Communication // Paper prepared for presentation at international conference on "Media and Politics". — Brussels, 1997. — February / March. — P. 5–11.
8. Meunier S. The French Exception // Foreign Affairs. — 2000. July/August. — P. 104–116.
9. Sartori G. Homo videns. — Roma—Bari: Laterza, 1997. — 162 с.
10. Берлін І. Націоналізм — знехтувана сила // Сучасність. — 1993. — Ч. 3. — С. 95–110.
11. Вовканич С. Інформаційна мобільність нації як українська ідея // По-літологічні читання. — 1994. — Ч. 4. — С. 115–142.
12. Дойч К. Народи, нації та комунікація // Націоналізм: Антологія / Упор. О. Проценко, В. Лісовий. — К.: Смолоскип, 2000. — С 546–566.
13. Драгоманов М. Вибране ("...Мій задум зложити очерк історії цивілізації на Україні") / Упорядник Р. С Міщук. — К.: Либідь, 1991. — 688 с.
14. Кара-Мурза С. Наступление Голема (Язык и власть) // Наш современник. — 1996. — № 8. — С. 112–123.
15. Костенко Л. Гуманітарна аура нації або Дефект головного дзеркала // Урядовий кур'єр. — 2000. — 26 лют.
16. Мойсеїв І. Національна ідея: ідеалізм і прагматика (І мертвим, і живим... Т. Шевченко) // Сучасність. — 1995. — Ч. 9. — С 51 – 67.

	<p>17. Тимченко В. Модерний націоналізм. Глобальні катастрофи на як їм зарадити: Науково-публіцистичне видання, 2015. – 516.</p> <p>17. Федик О. Мова як духовний адекват світу (дійсності). – Львів, 2000. – 301 с.</p> <p>18. Франко І. Поза межами можливого / Збір. твори: В 50-ти томах: Т. 1. – К., 1986. – С. 299–314.</p> <p>19. Шлемкевич М. Українська синтеза чи українська громадянська війна. – Вломберг: Заграва, 1949. – 64 с</p> <p>20. Янів В. Нариси до історії української етнопсихології. – Мюнхен: CICERO, 1993. – 226 с.</p>
Тривалість курсу	Курс становить 150 год.
Обсяг курсу	Загальний обсяг годин – 118 , з них 32 год. лекційних занять 32 год. практичних занять Тижневе навантаження студента становить 4 год. аудиторних занять
Очікувані результати навчання	<p>В результаті вивчення курсу студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - основні концепції нації та коректно їх представляти у ЗМІ; - що таке національний інформаційний простір; - що таке інформаційна мобільність нації; - основні вимоги щодо коректного висвітлення проблеми ксенофобії у суспільстві; - основні тенденції сучасного світу, які актуалізують національне питання; - специфіку інформаційної монополізації та гомогенізації комунікаційного простору; <p>У результаті вивчення цього курсу студент повинен вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ефективно використовувати потенціал віртуального комунікування задля примирення на міжнародному та міжетнічному рівні; - правильно поширювати національні цінності в глобальному комунікаційному просторі; - визначити статус і повноваження національних держав в епоху інформаційної глобалізації; - коректно висвітлювати міжнародні конфлікти.
Ключові слова	Націологія, національна ідентичність, національна ідея, ЗМІ, медіатизація
Формат курсу	Стаціонарне навчання
Теми	Див. СХЕМУ КУРСУ, додану до силабуса
Підсумковий контроль, форма	Підсумком курсу «Націологія та інформація» є залік.
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з загальних та журналістичнознавчих дисциплін, достатніх для сприйняття категоріального апарату бакалавра
Навчальні методи та техніки під час викладання курсу	Лекції, практичні заняття, написання есе за результатами самостійного опрацювання однієї з тем, консультування, дискусії.
Необхідне обладнання	Із урахуванням особливостей навчальної дисципліни вивчення курсу може потребувати використання мультимедійного комплексу.

<p>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</p>	<p>Підсумком курсу «Націологія та інформація» є залік, який містить оцінювання за 100-бальною системою (50 балів студенти набирають упродовж практичних занять, 20 – за проект, 30 – залікова робота).</p> <p>Письмові роботи: Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (есе, коментар).</p> <p>Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, списування становлять приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі є підставою для її незарахування. Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі аудиторні заняття з курсу. Про неможливість відвідати заняття студенти мають повідомляти викладача особисто або через старост груп. У будь-якому разі вони зобов'язані дотримуватися усіх термінів, що визначені для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Література. Усю літературу, яку студенти не зможуть знайти самостійно, викладач надасть виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Викладач також заохочує студентів до використання іншої літератури та джерел, яких немає у переліку рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані на поточному тестуванні (контрольній), самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття, якщо це не пов'язано з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання та ін.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не можуть бути толеровані.</p>
<p>Питання до заліку чи екзамену.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Що таке інформаційна мобільність нації? 2. Який потенціал міжнаціонального примирення має віртуальний комунікаційний простір? 3. Який зв'язок існує між непоінформованістю та ксенофобією? 4. У чому суть етнічної та політичної концепції нації? 5. Які ознаки медіатизації національної реальності? 6. У чому суть гіпотези лінгвістичної відносності? 7. Засади висвітлення міжнаціональних проблем у якісних ЗМІ?

СХЕМА КУРСУ, АБО СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**«Націологія та інформація»****Змістовий модуль 1. Націологія як наука.****Тема 1. Національне питання в контексті тенденцій розвитку світу кінця ХХ-початку ХХІ століть.**

Суть поняття націологія. Міждисциплінарний характер націології. Нація як психоінформаційна спільнота. Націологія за О.-І. Бочковським. Глобалізація комунікаційного простору і національні держави. Дуалістичний, критичний, негативний та позитивний підходи до трактування націоналізму.

Література:

1. Бочковський О.І. Націологія. – Мюнхен, 1991-1992.
2. Націоналізм. Антологія. – К., 2000.
3. Сціборський М. Націократія. — Париж, 1935.

Тема 2. Функції національної ідентичності та роль ЗМІ в їх утвердженні.

Елементи національної ідентичності. Функція позитивного вирішення проблеми особистого забуття. Функція втілення ідеалу братерства. Поняття космополітичний провінціалізм та національний центр, їх специфіка в умовах інформаційного суспільства. Концепція політичної нації. Концепція етнічної нації. Взаємоінтеграція елементів етнічної та політичної нації. Протиріччя між пріоритетами громадянського суспільства та націоналізму за Майклом Кеннеді.

Література:

1. Касьянов Г. Теорії нації та націоналізму. – К, 1999.
2. Ребет Л. Теорія нації. – Львів, 1997.

3. Кеннеді М. Історична спадщина та громадянське суспільство : альтернативні нації в Східній Європі / Майкл Кеннеді // Сучасність. – 1994. – № 5. – С. 80–85.
4. Українська політична нація: проблеми становлення : зб. наук. ст. / за ред. М. М. Розумного (заг. ред.), М. Т. Степика, В. М. Яблонського. – К. : НІСД, 2012. – 384 с.

Тема 3. Національна ідея: медійний аспект. Інформаційна мобільність нації як українська ідея.

Ідеалізм і прагматика національної ідеї. Функції національної ідеї. Деідеологізація суспільства і ЗМІ. Різновиди деідеологізації. Медійні рецепції національної ідеї. Поняття інформаційна мобільність нації. Підхід С. Вовканича.

Інформаційна мобільність нації як українська ідея. Редукціонізм інформаційної мобільності нації. Інформаційний ресурс та інформаційний потенціал нації. Етноцентризм у журналістиці.

Література:

1. Вовканич С. Інформаційна мобільність нації як українська ідея // По-літологічні читання. – 1994. – Ч. 4. – С. 115–142.
2. Мойсеїв І. Національна ідея: ідеалізм і прагматика (І мертвим, і живим... Т. Шевченко) // Сучасність. – 1995. – Ч. 9. – С. 51 – 67.

Тема 4. ЗМІ та ксенофобія.

Способи обмеження негативного сприйняття іншого і консолідаційна функція ЗМІ. Поняття ксенофобія і ксенофобія.

Ксенофобія як суспільна проекція інстинкту самозбереження нації (біосоціологічний підхід). ЗМІ як провокатори міжнаціональної ворожнечі.

Література:

1. Рябчук М. Від Малоросії до України: парадокси запізненого націєтворення. □ К.: КРИТИКА, 2000. □ 304 с.
2. Скулкіна К. М. Генезис ксенофобії // Юридична психологія. – 2015. – Ч.1.
3. Фаллачи О. Ярость и гордость. – М., 2004. – 160 с.

Тема 5. Специфіка впливу сучасних ЗМІ на локалізацію ідентичності споживача інформації. Медіатизація національної реальності.

Асиміляційний потенціал глобальної телекратії. Homo videns. Статус міжнародних новин. Причини локалізації за С. Гловером. Голлівудизація новин. Загрози локалізації ідентичності. Поняття медіатизація. Фундаментальна роль інформації у процесі націогенези. Національна реальність та її складники. Специфіка моделювання національного образу глобальними ЗМІ.

Література :

1. Sartori G. Homo videns. – Warszawa, 1999.
2. Ярослав Калакура. Конструювання образу ворога як технологія маніпуляцій російської історіографії та пропаганди //
3. Конструювання образу ворога як технологія маніпуляцій російської історіографії та пропаганди / Я. Калакура // Україна-Європа-Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: : Історія, міжнародні відносини. - 2016. - Вип. 18. - С. 179-188. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ues_2016_18_25

Змістовий модуль 2. Концептуальні засади трактування національного у ЗМІ.

Тема 6. Мова глобального комунікаційного простору та її де термінування національної дійсності.

Мова і нація. Комунікабельна спільність мови як атрибут нації. Мовна асиметрія глобального комунікаційного процесу. Значення мови у формуванні метаідентичностей. Гіпотеза лінгвістичної відносності.

Література:

1. Федик О. Мова як духовний адекват світу (дійсності). – Львів, 2000. – 301 с.
2. Кудрявцева Н. С. Ідеї О. О. Потебні в аспектах гіпотези лінгвістичної відносності / Н. С. Кудрявцева // Система і структура східнослов'янських мов. - 2011. - Вип. 3. - С. 115-120. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sissm_2011_3_18

Тема 7. Семантична ідеологія сучасного медійного тексту.

Дезонтологізація понять як спосіб вторгнення в систему мовного буття нації. Ідеологеми як наслідок звільнення знаку від змісту (світовий тероризм, нацизм, фашизм, ідеологія, ксенофобія, мультикультуралізм).

Література:

1. Сверстюк Є. Духи печерні // Шлях перемоги. — 1999. — 28 лип.
2. Лильо Т. Семантична дезонтологізація як передумова створення маніпулятивних ідеологем у світоглядній публіцистиці // Вісник Львів. ун-ту. — Серія журналістика. — 2009. — Вип. 32. — С. 18-31.

Тема 8. Візії національного та міжнаціонального солідаризму на прикладі журналу “Kultura” (Париж).

Політична філософія журналу й польське національне питання. Національна справа й справа громадянської свободи. Антирадянськість і русофобія в інтерпретації Єжи Гедройця. Простір УЛБ.

Література:

1. Простір свободи. Україна на шпальтах паризької "Культури" : пер. с пол. / Упоряд., підгот. тексту, стаття та комент. Богуміла Бердиховська ; Післямова Григорій Грабович ; Пер. Софія Грачова, Олег Маєвський, Дзвінка Матіяш ; Відп. ред. Ю. Прохасько . – Київ : Критика, 2005 . – 527 с.
2. Ми не є українофілами. Польська політична думка про Україну і українців. Антологія текстів. - К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2012. - 440 с.

Тема 9. Публіцистичні рецепції «модерного націоналізму» В. Тимченка.

Що таке патріотизм? Чим відрізняється визвольний рух і сепаратизм. Сильні та слабкі нації. Перспективи імперій.

Література:

1. Тимченко В. Модерний націоналізм. Глобальні катастрофи на як їм зарадити: Науково-публіцистичне видання, 2015. – 516.
2. Тимченко В. Час націоналізму. Стратегія виживання в глобалізованому світі, 2013. – 304 с.

Тема 10. ЗМІ й національна картина світу.

ЗМІ й світогляд. Вплив денационалізації на світогляд людини. Глобальні ЗМІ й національні цінності. Поняття світоглядного нейтралітету преси. Світоглядна журналістика. Медіатизація національної реальності.

Література:

1. Грабовський С. Постмодерна доба, війна і журналістика // День. – 2014. – 17 жовт.
2. Скуба В. Плебейський постмодерн // День. – 2012. – 23 серп.

Теми № 2, № 4, № 5, № 6, №8 та № 9 розраховані на два лекційні заняття кожна.